

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 265. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 14-го листопада 1939.

No. 265. Jersey City, N. J., Tuesday, November 14, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО — ВЕЛИЧАВА МАНІФЕСТАЦІЯ ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ

НЮ ЙОРК. — Заходами Центрального Комітету українських національних організацій міста Нью Йорку відбулось минулої неділі, 12 листопада, в Стайвсант Гай Скул Листопадове Свято, яке внаслідок великого числа учасників та святоточних точок програми обернулось у величаву маніфестацію української самостійної державницької думки. Привітних було поверх 1,200 осіб. Настрій та запал, з якими привітні зустрічали концертні виступи і святоточні промови, вказували, що українська суспільність в Америці не лиш не пригноблена й не знеохочена подіями на рідних землях, але живо зацікавлена долею українського народу та готова і далі йти йому з поміччю у його боротьбі за визволення, аж доки він не осягне повної перемоги. Протисовєтські виступи бесідників привітні зустрічали гримками оплесками, даючи тим вияв своїм почуванням. Бадьорий настрої скріплювали по містечки виведені концертні точки хорів та солістів.

АМЕРИКАНЦІ СВЯТКУЮТЬ „ДЕНЬ ЗАМИРЕННЯ“.

НЮ ЙОРК. — Як кожного року, так і цього Америка гідно вшанувала „День замирення“, з нагоди якого влаштовано чимало академій з промовами, виголошено багато промов та відправлено по церквах богослуження. Настрій цьогорічного святкування Америки був такий, щоб за всяку ціну зберегти в Америці мир і не допустити до чергової участі Америки в європейській війні. Водночас бесідники підкреслили, що щоб зберегти цей мир, Америка повинна за всяку ціну бути готова оборонити свої інтереси, значить повинна бути сильна й озброєна.

ГУБЕРНАТОР ОЛСОН ХОЧЕ ПЕНСІЙ ДЛЯ СТАРИХ

САКРАМЕНТО (Каліфорнія). — Каліфорнійський губернатор Олсон зробив пропозицію федеральному уряду, щоб той спільно з його стейтом впровадив у життя пенсійні реформи, на основі яких усі люди понад 60 літ життя могли б діставати місячної пенсії по \$50. Губернатор Олсон заявив, що хоч він у недавніх виборах був проти плану „яєць і шинки“, на основі якого люди мали б діставати по \$30 що тижня, бо такий план був би руїною для стейту, то це не значить, що він є проти всяких пенсійних реформ. Старшим людям належить забезпечення, говорив Олсон, і він, як губернатор Каліфорнії, буде старатись для старих людей у своїм стейті добитись пенсійного забезпечення, без огляду на те, чи федеральний уряд буде з ним кооперувати, чи ні. Тепер каліфорнійський стейт уже має найвищі федеральні пенсії, бо призначено по \$30 місячно для всіх людей по 65 літ і більше. Олсон каже, що й цього замало і він задумує подвоїти пенсії, а вік зменшити до 60 літ.

ХОЛОДНЕ ПРИНЯТТЯ УМАНСЬКОГО.

ВАШИНГТОН. — Советський амбасадор Уманський, що недавно вернувся з Советів на своє становище у Вашингтоні, застав там тепер в дипломатичних колах дуже холодне прийняття. Він колись був досить популярний серед „лівих політиків“, „нового розділу“. Але тепер, коли між Гітлером та Сталіном прийшло до тісної співпраці, ті „ліві“ відвернулись від Уманського. Прийдесть тепер Уманському наважувати приязні відносини з німецькою амбасадой, з якою він перед тим був у дуже холодних відносинах.

ДОМАГАЮТЬСЯ УСУНЕННЯ УМАНСЬКОГО.

НЮ ЙОРК. — Американська „Соціалістично-демократична федерація“ влаштувала в Нью Йорку прилюдне віче, на якому знов гостро тавровано Сталіна за те, що той заключив мир з Гітлером та в той спосіб став „зрадником робітничих інтересів“. Бесідники накидалися також на советського амбасадора Уманського та говорили, що на основі зізнань бувшого советського генерала Кривіцького Уманський є головою ГПУ на Америку. А як такий, він повинен забратись, говорили бесідники. На тім вічу говорив бувший російський прем'єр з часів революції, Керенський. Він казав, що мир Гітлера і Сталіна є тривалий і не треба себе дурити, що він скоро розірветься. Ті два диктатори мають велику погорду і ненависть до демократії і хочуть їх знищити.

ПЕРЕМОГА ДЕМОКРАТІВ У НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Останні вибори до міської ради міста Нью Йорку дали значну перемогу демократам. Вони осягнули вже 12 місць, а правдоподібно дальші обчислення дадуть ще два місця демократам. У той спосіб на 21 міських радних 14 будуть демократи і вони готові ухвалювати різні речі наперекір посадників Ля Гвардії, що є „лівим республіканцем“.

СКІЛЬКИ КОШТУВАЛАБ АМЕРИКУ ЧЕРГОВА ВІЙНА

ВАШИНГТОН. — Голова „Національної Економічної Ліги“, Джон Гебгард, сказав, що колиб Америка взяла участь у теперішній європейській війні, то вже перший рік коштував би її стільки, що подовина всіх коштів з попередньої війни.

АМЕРИКА ЗБЕРІГАЄ СВОЇ ВОЄННІ СЕКРЕТИ

ВАШИНГТОН. — Хоч Америка тепер на широку скалю продає воюючим країнам свою зброю, то проте вона пильно зберігає певні свої воєнні секрети й не хоче ними ділитися з іншими країнами. З черги інші краї також мають „свої секрети“, з якими не зраджують навіть зо своїми союзниками. До таких секретів американської армії належить інструмент, при допомозі якого можна дуже легко з літаків

поцілювати з надзвичайною точністю різні предмети на землі. Проби з тими інструментами дали надзвичайно добрі висліди. Один американський літак з висоти 12,000 стіп поцілюв нарисований на землі чердак воєнного корабля в самий комін, у центрі корабля. Америка має також знамениті світляні рефлектори, яких не має ні один інший край.

ГРІН ПРО ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ

ВАШИНГТОН. — Вільям Грін, голова А. Ф. П., опублікував книжку під заголовком „Праця і демократія“. В тій книжці він говорить, що демократія буде забезпечена в Америці, коли робітництво дістане більше прав і голосу в заряді краю; коли матиме повну волю організуватись і організованим шляхом вискакувати свою думку та коли уряд не буде дуже втручуватись у робітничі організації, навіть коли він не має лихих намірів супроти робітників.

МОРСЬКА ПОДОРОЖ ПОРОМУ

До Ріо де Жанейро, столиці Бразилії, прибув річний пором „Кубанго“, що 9 вересня виїхав з Норфолку, у Вірджинії, докінчивши в цей спосіб найдовшу морську подорож, яку відбув якийсь пором. „Кубанго“ плавав довго на ріці Йорк. Він не має радія. Закупило пором одно підприємство, щоб уживати його на ріках Де Жанейро й Ніторей. Англійські моряки, яким казали повести пором морем у таку далеку дорогу, спершу не хотіли за діло братись; нині вони не можуть нахвалитись справності порому на океані.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

СМЕРТЬ ВІД „СОНЯШНОЇ“ ЛЯМПИ

Мати пані Зан з Нью Йорку, не діставши рано звичайної вістки від своєї дочки, попросила телефонного заряд готелю, в котрому дочка жила, щоб він розслідив справу. Заряд після послугача до готельової компанії й там застав паню Зан уже неживою. Розслід поліції дозволяє догадуватись, що причиною смерті була електрична струя. Пані Зан мала звичку брати соняшні кулелі з електричної лампи, сидючи в ванні. Вона мабуть дістала через якийсь недогляд удар електричної струї й, стративши притомність, зіснулась у ванну й утопилась.

НІМЕЧЧИНА ТА СМІГЛИ-РИДЗ І БЕК

БЕРЛІН. — Ще досі не видно, щоб Німеччина мала вже вироблений ясний план щодо загарбаних польських земель. Одно певне, що забере до Німеччини далеко більше польської землі, ніж це було до 1914 року. Далі виходить на яв, як виглядатиме нова Польща. Буде це давнє російське генералгубернаторство, яке обійматиме округи таких міст: Краків, Кельце, Радом і Варшава. Ходять чутки, що є вже кандидати на уряд і в такий малій Польщі. Мають ними бути чоловічі представники давньої Польщі, а не маршал

ПОЛЬСЬКІ ПЕРЕМИНИ

ПАРИЖ. — Новий польський уряд зриває цілковито з політикою давнього польського уряду. Каже, що польська диктатура, зокрема диктатура Пілсудського й полковників, довела Польщу до катастрофи. Цей новий уряд гостро критикує дотеперішнє польське дипломатичне божище — полковника Бека, польського міністра заграничних справ, що хотів завести в Польщі тоталітаризм на взір нацистичної Німеччини. Уряд складає далі винуватих за військову невдачу на маршах Смігли-Ридза, як недосвідченого у військових ділах. Тепер його змушено до резигнації.

ВІХАВ ДЛЯ ПРИЄМНОСТІ, ВІВІВ ЛЮДИНУ

Сальваторе Інаконе, 15-літній хлопчина, вкрав автомобіль, що стояв при дорозі в Бронксі, щоб поїхати на прогулку для приємності. Віхав лише кілька блоків і наїхав на лару людей: 40-літнього Бесона вбив на місці, а його жінку поклачив так важко, що її відставлено до шпиталю з порясування мізку.

ВИСТАВА ІМІГРАНТСЬКОЇ ОДЕЖІ

Музей Костюмової Штуки влаштував у своїх кімнатах в домі 630. Пята Ев. виставу костюмів різних іммігрантських груп, що прибули до Америки від 1725. року дотепер. Вистава буде відкрита до кінця січня.

ЗАКЛИК ВЛАДИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ПРАГА. — Влада Карпатської України видала заклики, звернений до емігрантів з Карпатської України, бувших членів Першої Центральної Української Національної Ради та Українського Національного Об'єднання (УНО). Заклик взиває до єдності, щоб створити певну сконсолідовану силу. Між іншим містить він таке: „Як відомо, в Німеччині й Протектораті існують тільки два організовані українські рухи: націоналістичний і гетьманський. Обміркувавши зовнішні й внутрішні відносини Української Нації, а зокрема її карпатської вітки, прийшли ми до переконання, що карпато-українська еміграція повинна корпоративно вступити до Українського Національного Об'єднання“.

НЕ ТЯГНУТИМУТЬ ДО ПОЛЬСЬКОЇ АРМІЇ.

ПАРИЖ. — Примусова військова мобілізація у Франції обняла також і тих, що прибули до Франції на польські паспорти і рухаються польськими громадянами. Усіх їх змушувано зголошуватись до польської армії, що формується у Франції. Між ними було й дуже багато українців. Багато з них уже втягнені насилу в ряди польської армії. Шойно тепер удалось дістати від французького міністерства війни дозвіл на те, щоб українці, котрих зачисляють до громадян Польщі, могли служити у французькій армії, в якій будуть створені для цієї цілі так звані „чужинецькі легіони на час війни“.

ХТО ВІДГРАВАЄ У ЛЬВОВІ „ПОВАЖНУ РОЛЮ“?

РИМ. — З того, що доходить до Риму через більшовицьке радіо, можна догадуватись, що у Львові твориться нова „більшовицька аристократія“, яка починає відгравати поважнішу роллю. До неї належать такі особи як проф. університету д-р Кирило Студинський, музика Василь Барвінський і Петро Франко, що став тепер віцекомісаром Львова. Комісаром є якийсь жид, якого імені годі через радіо добре схопити. Співредактором часопису, що виходить замість „Діла“, став літературний критик Михайло Рудницький.

З НОВИХ СЕНЗАЦІЙ ГАВАСА.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина під Румунією). — Агенція Гаваса подає, що одержала відомості з Кракова, що є під німецькою окупацією. Каже, що в тому місті перебуває тепер бувший гетьман Павло Скоропадський, що позістає у „постійнім звязку з Митрополитом Андрієм Шептицьким, що то згідно з попередніми відомостями був розстріляний“. Агенція подає далі, що Митрополит Шептицький лежить хорий і вже „не буде могти відгравати далі провідної ролі в політичному житті“. Таке мають казати німецькі урядові кола, додаючи, що Митрополит лежить у палаті при катедрі св. Юра, де його стережуть советські офіцери, що разом з ним мешкають.

НІМЕЦЬКІ РОЗСТРИЛИ.

ЛОНДОН. — На основі присуду воєнного німецького суду розстріляно Леона Баршівського, посадника міста Бромберг (Бидгош), ніби за те, що толерував протинімецькі вибухи і намовляв поляків до мордування німців. Закінено йому також неправильності в грошеві господарці фондами міста. В Варшаві розстріляли німці К. Ольховича, власника театру рухомих образів, за те, що літо висвітлював у своєму театрі фільму „Зізнання нацистського шпига“.

ТЕЛЕГРАМИ ДО ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.

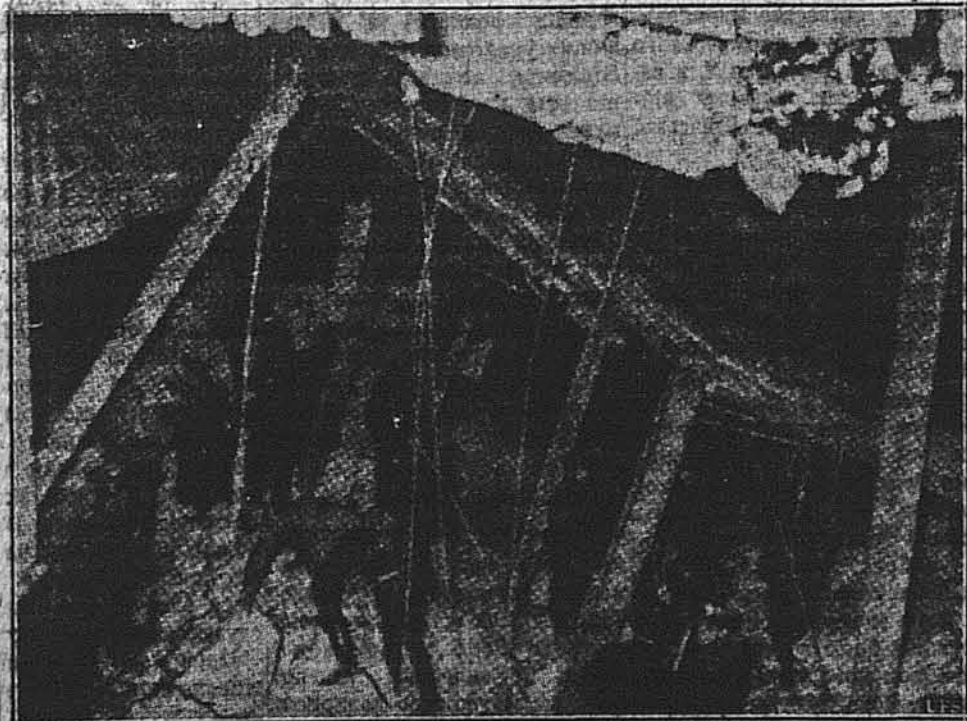
ЛОНДОН. — В Англії проголошено, що через Northern Telegraph Co. можна висилати приватні телеграми до таких міст, що опинились тепер під владою Советів: Перемишль, Заліщики, Кути, Дубно, Луцьк, Рівне, Берестя Литовське, Білосток, Новгородок, Молодечно, Пінськ, Барановичі, Городно.

ЩЕ ОДНІ „ВИБОРИ“.

МОСКВА. — Від 20 листопада до 20 грудня будуть відбуватись в Західній Україні і західній Білорусі профспілкові вибори. Советська преса подає, що вибори будуть відбуватись „демократичним способом“. Вибори відбуватись згідно з постановою Всесоюзної Ради Профспілок, що має осідок у Москві і є центральним органом професійних спілок в СССР.

КОЛИ БУДЕ КІНЕЦЬ ВІЙНИ?

ЛОНДОН. — Коли брати під увагу альянтів, то їхня відповідь на мирові апелі голяндської королеви Вільгельміни й бельгійського короля Леопольда є того роду, що Англія і Франція таки не думають миритись з Німеччиною, коли вона остається під проводом Гітлера. Англійський король зазначив, що треба скінчити раз назавжди з німецькими нападами в Європі. А французький президент додає, що мова про мир могтме бути тоді, коли будуть відшкодовані Австрія, Чехословаччина і Польща, яким Німеччина заповділа стільки кривд.

РАДІОВА СВІТЛИНА З САЛІ В МІНХЕНІ ПО ВИБУХУ БОМБИ.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 348, JERSEY CITY, N. J.

ДЕНЬ ЗАМИРЕННЯ

Нема цього року „завіщення зброї“ між головними учасниками того „замирення“, що наступило в листопаді 1918 року. Навпаки, є нова війна, викликана у головній мірі тим, що „замирення“ з 1918 року не було правдивим замиренням.

Український нарід не знав у 1918 році ніякого замирення. Замість, будучи виснаженим світовою війною, відпочити, був він змушений наново воювати. Замість „завістити зброю“, йому треба було хопати за кріс і йти боронити свою землю. Але й ця дальша його боротьба не принесла йому ніякого „замирення“. Українську землю загарбали вороги. А хоч окупанти українських земель тут і там міняються, одні зникають, а другі знаходять, то всі ті зміни, які вони не були і звідки не виходилиб, засадничо положення України не міняють. Вона ще далі у ворожих руках.

Злучені Держави є ще сьогодні самотніми, де можна святкувати „День Замирення“ як хто хоче, себто, де можна з цієї нагоди сказати те, що хто думає. Ось та свобода слова довела американців назагал до одного спільного висновку: не варта було проливати американську кров минулої війни і не вартує її проливати тепер. Чи так дійсно буде, годі ще й тепер твердити з певністю. Але такий є загальний сентимент.

Та з цього не виходить, що Злучені Держави будуть держати себе оподалік того, що тепер діється в Європі. Так не є і не буде. І тому вони цілком певно відграватимуть значну роль і при новім „завіщенні зброї“. І ось це є те, на що завчасу звертають тепер в Америці увагу. І тому домагаються щораз частіше, щоб альянти висказались більш відверто і ясно про цілі війни, про те, як вони собі уявляють нове „замирення“.

Ось та справа є дуже важна і для українського народу, а зокрема для нас в Америці, що бажали б допомогти українському народові стати самостійним і державним. Бо так виглядає, що Англія далі тупіє біля Совєтів. І таке саме є з Францією. А про Німеччину то вже й не говорити, бо вона з Совєтами в дружбі. Якжеж має виглядати нове замирення в Європі, коли мати на думці Україну? Як має виглядати „новий лад“, „нова справедливість“, нове задоволення звільнення поневолених народів, коли ніхто з воюючих не бере під увагу того, що не повинно бути „замирення“ з Совєтами, як довго вони не зречуться загарбаних насильно чужих земель. Бо коли такі речі не будуть брані під розвагу в новім замиренні, то цілком певно з нього таксамо нічого доброго не вийде, як не вийшло з замирення з 1918 року.

Наше завдання в Америці оті справи разураз видвигати в такий спосіб, щоб американська суспільність уже тепер їх розуміла, а тимсамим і брала в оборону право України на самостійне державне життя.

КАНАДІЙСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ І ВІЙНА

У Канаді є під що пору чотири політичні партії, що мають більше представництво в домінальній парламенті. І так є ліберальна партія, якої провідником є Мекензі Кінг, що є під цю пору прем'єром міністрів. Ця партія є від 4 літ при владі в канадській домінії і має в парламенті 179 послів на всіх 246.

Дальше є консервативна партія з провідником д-ром Меніоном, католиком, який є провідником опозиції в парламенті. Ця партія має у парламенті представництво, зареєстроване з 39 послів. Дальше є в парламенті партія суспільного кредиту, що в тім році перемінила свою назву на партію „нової демократії“. Її провідником у парламенті є під цю пору посол Блекмор, який здається уступити з провідництва, якщо творець і організатор „нової демократії“, адвокат Геридж, буде вибраний послом зо саскачеванської округи Кіндерсі. Ця партія має 16 послів у парламенті. Четвертою політичною партією, що має 3 своїх представників у домінальній парламенті, є Федерація Кооперативної Господарки, відома в скороченні з англійської як Сі-сі-еф. Є це умірковано соціалістична партія. Її краєвим провідником є посол Вудсворт, а парламентарним головою посол Колдвел.

Тепер питання, як ці партії ставляться до європейської війни.

Консервативна партія, це наскрізь лоялістична партія, представниця найбільших багатих, великих фабрикантів і банкірів, всякого роду „біг шатс“ у Канаді, віддана тілом і душею матірному краєві, тобто Англії, і радаб йому, як то кажуть, неба прихилили. Вона є за те, щоб матірному краєві помагати і висилкою війська, і фінансово, а також висилкою середників поживи й усього, що лиш можливе. Вона є за ухвалу примусової військової служби і за те вискакується з одобренням її провідник-д-р Меніон та інші консервативні послі. У часі минулої світової війни ця партія, будучи при владі, так ухвалила примусову військову службу, не зважаючи на спротив провідника лібералів, покійного Лорієра. У той спосіб уряд був би встані фінансувати всі воєнні потреби через видачу грошей, вільних від ободження. Щож до оподаткування, то воно мало би бути ступневе, відповідно до доходів і зисків.

Усім натуралізованим громадянам, хоч би вони були і по 20 літ у Канаді, відібрано тоді право голосу, якщо були роджені в краях, що були у війні з альянтами, а до голосування допускали „приятельки“ воюючих воєнків, хоч би вони не мали ще приписового віку до голосування, тобто 21 років. Ця партія все і всюди ставилася ворожо до іммігрантів із середньої Європи, а за те завжди, включно з останніми роками, була за фаворитизування імміграції з британських островів.

Ліберальна партія є також за несення допомоги матерному краєві і за ведення війни до переможного кінця при допомозі висилки добровільно згодошучихся воєнків. Вона є теж за фінансову й економічну підмогу Злученому Королівству. Вона теж бажає причинитись до деремоги альянтів у війні, але є рішучо противна примусовій військовій службі. Хоч міняє теж трапляються джінгівісти, однак їх є там менше. Є це партія дрібної буржуазії і менших багатих та менших фабрикантів і промисловців. Є це партія нижчої тарифи, партія, що не конче противилася би прилученню Канади до Злучених Держав, бо менше в ній засильного привязання до Злученого Королівства. Вона перша допустила до Канади іммігрантів із середньої Європи та галицьких українців. Також замітне й те, що коли ця партія була при владі, імміграція з Європи, головню середньої, все була вільніша до Канади.

Партія суспільного кредиту або „Нової Демократії“ поставилася до війни трохи менше прихильно як консерватисти і ліберали. Вона ніби то теж заявлялася устами прем'єра Ей-бергарта: і Гериджа за конскрипцію людської сили й майна на цілі ведення війни, однак конскрипція майна має попередити конскрипцію людської сили. Через конскрипцію майна ця партія не розуміє конфіскації особистостей і грошей населення, зложеного в банках, але переняття домініючим урядом абсолютної контролю над фінансовою системою краю і також переняття урядом у свої руки виключної керми над видачею усіх грошей і над монетарним кредитом. У той спосіб уряд був би встані фінансувати всі воєнні потреби через видачу грошей, вільних від ободження. Щож до оподаткування, то воно мало би бути ступневе, відповідно до доходів і зисків.

Хто найбільше користає, той повинен би найбільше платити.

Партія Сі-сі-еф або Вудсворт поділилась у парламенті щодо війни на 3 групи. Провідник партії Дж. С. Вудсворт заявився відверто проти війни в часі ухвали в парламенті заяви про оголошення воєнного стану між Канадою і Німеччиною. Він сказав тоді: „Чи війна що, погадила?“ Описав відповів: „Я відважусь сказати, що вона нічого не погадила. Це моє переконання. Осуджуйте мене“. Таке рішуче становище допоміг 8 членів зайняти один Вудсворт, 65-літня людина і бувший методистський пастор. Парламентарний голова клубу, Дж. Колдвел, заявився в парламенті, що поміч Канади для Великобританії повинна обмежитись лиш до еко-

номічної помочі. Вона не повинна включати ані примусової військової служби, ані висилки війська на бойовий фронт в Європі. До того додав він ще на виборчій мітінгу в Монреалі, в часі квебекської виборчої кампанії, таке: „Наша партія є того переконання, що всяка інша поміч, крім економічної, дасть нагоду всім несовісним політикам до піднесення расових кличів, які принесли нашому краєві важкі шкоди в першій великій війні і в наступних роках.“

Член третьої Сісієфської групи, посол північного Вінніпегу А. А. Гіпс, з походження англійський жид, заявив, що він не признає ніяких обмежень щодо участі Канади в європейській війні.

„ХАРАКТЕРИСТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ“

Опінія французького професора Генрі де Монфорта.

Ми вже подавали статтю французького професора зо Школи Високих Міжнародних Студій, Генрі де Монфорта, про білорусів у Польщі. Тепер у цілях інформаційних передрукуюємо статтю цього самого вченого про українців, що появилася в „Же сюї парту“ з 13-го жовтня 1939 р. в Парижі. У ній знаходимо таке: „Не входячи в історичні подорожжі, які самі собою є надзвичайно цікаві, обмежусь тільки до згадки, що український нарід, довго називаний руським, є слов'янським, який від давніх часів осів на північ від Чорного моря та над ріками Донець, Дніпро, Бог та Дністер. Він має свою власну мову, національні властивості, ясно відрубні від московських.“

„Пічну свій історичний вивід від того часу, коли цей нарід зорганізувався як нація, цебто від XV-го століття, від часу, коли територія, замешкана тим народом, належала до польсько-литовської держави. В XVII-му столітті цей нарід при різних нагодах пробував сформувати певну національну єдність, і це було причиною славних козацьких війн. Війни доправили до поділу території, замешканої українським населенням, між польською республікою та Москву. В наслідок того українська нація звелася майже виключно до селянства. Щойно останнього століття вона починає розбуджувати свій національний партикуляризм. Тоді націоналістичні елементи заступають старі назви Русь, русь-

кий Україною, українським і тим зазначають різко свою відрубність від Московщини та москалів. Однак значна частина населення відносилася довшій час до цього руху байдужно і дальше називала себе руською, що в її понятті було ідентичне з російською.“

Українці в Польщі.

Створення нових границь Польщі ризиком договором 18-го березня 1921 р., як також рішення Ради Амбасадорів з 14-го березня 1923 р. дало Польщі певну частину території з мішаним населенням, значить, де одна частина не була польського походження. Між тим населенням українці творять чисельну більшість. Вони замешкують полуднево-східну частину Польщі, а в інших частинах також, хоч у незначному числі:

1. у воевідствах Станіславів, Тернопіль та Львів; 2. у волинському воевідстві (Луцьк); 3. у воевідстві польському (Берестя над Бугом); 4. в кількох повітах люблінського воевідства (східні), головню в околиці Холму; 5. в кількох повітах краківського воевідства, що творять т. зв. Лемківщину.

„Отже польська територія з українським населенням обмежується до сімох воевідств, у яких українське населення, згідно зо статистикою, творить менш-більш такий відсоток: Станіславів 70%, Луцьк 69%, Тернопіль 46%, Львів 35%, Берестя 32%, Люблін 3%, Краків 2%. (Професор послуговувався виключно

польською офіційною статистикою, яка зачисляла понад 3 мільйони „русинів“ до окремої групи. — Ред.)

„Всіх українців у Польщі нараховують до 4,700,000. Вони, як бачимо, творять лише в двох воевідствах більшість. Це населення майже наскрізь селянське. Коло 95% українців у Польщі живуть з рільництва та лісовництва; мішанство, вільні професії, купці, промисловці та робітники українського походження творять отже дуже малий відсоток. — (Також невірно. — Ред.)

Релігійні проблеми українців у Польщі.

„З боку віроісповідання українці в Польщі діляться на дві великі категорії: католики грецького, уніатського обряду (уніати), які замешкують полудневу частину Польщі (Галичина) в числі 2,700,000, (українців греко-католиків нараховується щонайменше 4,000,000. — Ред.), та українців-православних, що до 1918 р. були підпорядковані під московське панування, в числі 1,900,000. — (Також і православних є більше. — Ред.) Інші віроісповідання, як римо-католики, протестанти, різні секти і т. п. творять коло 50,000 населення.“

„Про греко-католиків можна багато сказати. Вони творять одну церковну провінцію, яку називають галицькою, що обіймає три дієцезії: Львів, Станіславів та Перемишль. Велика більшість священства — це українці й тому вони часто називають свою церкву українською, національною церквою. Тому то духовні школи, семінарії та Богословська Академія у Львові виховують учнів у українському національному дусі. Офіційні органи всіх трьох дієцезій друкуються українською мовою. Греко-католицьке духовенство бере дуже активну участь в українському інтелектуальному та політичному житті, як теж наші чини, між якими оо. нашіяни заслужують на спеціальну згадку.“

Щодо української православної церкви, то можна сказати, що до 1930 р. вона була під впливом московським, ворожим до ідеї українського націоналізму, та хотіла лояльно співпрацювати з польською державою. Це тому, що українські націоналісти православного віроісповідання старалися націоналізувати цю церкву, домагаючися вживання української мови в православних церквах, в обрядах, іменування українських єпископів у дієцезіях, замешканих українцями, як також співучасті світських діячів у соборах, щоб тим робом могли зазначити свою думку в релігійних справах.“

„Вкінці Синод Православної Церкви в Польщі задовольнив два перші їх домагання, а третє було зрезоноване в луцькій дієцезії, де світські діячі були допущені на релігійні собори в 1934 р.“

„Ще одна подробиця, що не має жадної історичної ваги: українські протестанти, хоч їх мало, виказали дуже велику діяльність, головню в околиці Коломиї.“

„Маючи ці всі дані, спитаймо, чи українська проблема була дозріла в Польщі? Чи її розвиток дав причини СССР робити рай для українців у Польщі? Це власне, що остається нам до розсліду.“

Цікаво, до яких висновків дійде французький учений. Як повільно друкують, то поділимося з ними з нашими читачами.

ХТО ПОПИРАЄ БИЗНЕСИ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ“, ТОГ ПОПИРАЄ „СВОБОДУ“

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО У КНЯЖИХ ЧАСАХ

Написав: І. К.

(2)

Вхід до міста ішов через ворота. Останки давніх городів, городища, осталися дотепер у великій кількості у північних частинах України, що колись мали густіше заселення. Деякі з них, не великі простором, могли служити як охорона для одного роду, чи одної оселі, інші давали захист великій юрбі людей.

Городи, це було єдине сильніше забезпечення слав'ян від ворога. Тільки у городських стінах слов'янське військо могло ставити поважніший опір ворожим силам. В отвертому полі народня юрба, що йшла без ніякого порядку, пішо, з примітивною зброєю, без однопольного проволу, — не могла числитися на перемогу. Це була причина, що слов'янські племена беззастанно попадали у владу сильніших і ліпше організованих сусідів — кочанів. Так знаємо з літописів,

що волинські дуліби були під пануванням аварів, а наддніпрянські поляни і сіверяни довгий час платили дань хозарам. Чи ці народи мали, який вплив на військовість слав'ян, про це не можна сказати нічого певного.

2. Варяги.

Найбільш трівеке значіння для розвитку давнього війська в Україні мали варяги. Це були збройні ватаги скандинавських добичників, що з Балтійського моря річними шляхами прямували до Чорного моря і Візантії. Метою їхніх походів була добыча. Вони нападали на слабші народи, грабили все, що тільки мало цінну, добуте майно везли далі, і продавали в інших сторонах. У слов'янських країнах вони спершу затримувалися лише на короткий час, для грабів і торгівлі. Але пізніше вони заложили свої

оселі серед слав'ян, підбили річні племена і стали жити з даними, які платили їм підбиті. В Києві, за переказом найдавнішого літопису, перші з варягів осіли Аскольд і Дир, в половині IX в. Перші київські князі мають скандинавські імена — династія Руриковичів була мабуть норманського походження. До кінця X в. варяги творили основну військову формуцію Київської Держави.

Варязькі частини складалися з професіональних воєнків, що воєнне діло вважали своїм постійним заняттям, з війни добували прожиток і майно. Старшина над військом звався князь (із скандинавського кобунг), започатку це не був титул володаря, а тільки назва ватажка. Князь сам організував свої частини. Ядром війська була дружина, до якої належав рід князя і його близькі товариші та інші певні і вибрані люди. Це була приблизна гвардія князя, підпора його влади й основа сили. Дружина йшла з князем у похід і при його боці стрічала ворога. Вона була княжого роду, без неї князь не рішав ніякого діла. Дружина кори-

стувалася частиною прибутків князя, що йшли із даних підбитих племен (т. зв. полюддя), з торгівлі, воєнної добычі й ін. Зпоміж визначніших членів дружини князь назначав старшину для різних частин війська, посадників для городів і волостей та всяких вищих урядовців. Так про Володимирів літопис оповідає, що зпоміж варягів „вибрав мужів добрих, розумних і хоробрих і роздав їм городи“. В умові Олега з греками згадана ціла низка таких „світлич і великих князів і великих бояр“, з норманськими іменами. Няхку верству дружини творили отроки (назва неясна) або гриди (гридин, гридь, із шведського гред — меч), воєнки різного роду і походження, що повнили службу як рядовики.

Крім власної дружини князь користувався також дружинами різних ватажків, що наймалися на службу до нього. Такі ватажки укладали умову з князем щодо часу служби і плати; по скінченні реченні вони мали право залишити князя і шукати собі місця деінде. Плата наємним ватагам

звалася скот (із шведського „скатт“ — гроші, скарб). За оповіданням норвезької саги конунг Еймунд діставав від Ярослава Мудрого по унці срібла на рядового воєнка на рік і по півтори унці для старшого на човні; пізніше ждав по унці золота для рядовиків і по пів гривні для керманіа. Цю плату військ діставало теж у натурі футрами або іншими цінними речами. До цього воєнки мали від князя убрання, харчі і дім на мешкання, що звався гридницею. „Князь Ярослав звелів їм збудувати камінний дім і обвішати його шовками червоними“, оповідає Еймундова сага. Військо брало також частину добычі з ворога; так напр. варяги, що в службі Володимира Великого добули 980 р. Київ, ждали для себе плати по 2 гривні від кожного мешканця міста. Ватажки і воєнки, що довгий час служили князеві, ставали членами його власної дружини і користувалися всіми її правами.

Одна частина варягів проживала при князі, як його

прибійна сторожа. „У короля руського (київського) є такий звичай“, пише арабський подорожник Ібн-Фадлан (коло 922 р.), „що з ним на дворі його живе 400 відважних товаришів і вірних людей, що разом з ним умирають і дають себе на смерть за нього. Ці 400 люда сидять під його престолом“. Інші частини стояли залогами по городах у різних сторонах держави під проводом своїх ватажків, оцих „світлич і великих князів“.

На які частини ділилося варязьке військо, не знаємо нічого. Здається найменшою одиницею була залога човна, 40—60 людей. У першій умові Олега з греками (907 р.) воєнну контрибуцію означується по 12 гривень на „ключ“, цебто керму корабля. Старший чи керманіч човна у війську Еймунда брав більшу плату, вважався отже старшим над залогом човна. В походах Святослава згадуються полки під проводом визначних старшин, як Ікмор, „що після Святослава мав перше місце“, і Сфенкел, „що вважався третім по Святославі“.

(Далі буде).

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Листопадове Свято.

Як кожного року, так і цього заходом Українських Злучених Організацій відбулося тут 5-е м. Листопадове Свято. Хоч не було великого розголосу, а й дош ішов то сая українського Народного Дому при 14-тій вул. була переповнена.

Свято відкрив відповідною промовою предс. Злучених Організацій, п. О. Е. Малицький. Потім хор української грек.-кат. церкви св. Петра і Павла під проводом дяковича п. Шустачка відспівав „Боже великий“, потім парох цієї церкви, о. Сильвестр Журавецький, виголосив вступне слово, згадуючи про історичні події, які були на західно-українських землях, переповів також давшу історію нашої України взагалі аж по теперішні часи, напаминуючи зібраних, щоб не втратили надії і спільно працювали аж до здобуття вільної незалежної української держави.

По вступнім слові названий вище хор відспівав сім українських народних пісень: Ой, видно село, Гей, там на горі, Нема в світі, Іхав стрілець, Журавлі, Козака несуть і Поєму України.

Головну промову виголосив парох української прав. церкви св. Володимира, о. Петро Білон, у котрій передав свої враження і свою діяльність як військовий капелан, та подав багато нових інформацій про події підчас українсько-польської та большевицької війни і напаминав теж до спільної праці для відродження української держави.

Скрипкове солю відіграла молоденька школярка, дочка п. Бзового з Лейквуд, О., знаного українського громадянина, на п'яні акомпаніювала також молода школярка, дочка п. Барбера, також знаного працівника і бізнесмена в Клівленді.

Дальше промовляв гість д-р Іван Яців, адвокат з Віндзору, Канада, поділяючися з присутніми своїми враженнями з подорожі по Європі, спеціально по Галичині, котру перший раз у своїм житті бачив, та заявив, що всіх тих гір, сільських стареньких хат і церков не міг з собою забрати, але їх відфотографував і потім тут зробив фільму, котру на бажання зібраних міг би показати. Бесідник заявив, що дуже йому приємно говорити в Клівленді вже другий раз, бо не бачить жадної ворожнечі між українцями на полі церковнім.

Перед закінченням свята хор укр. прав. церкви відспівав під проводом п. Трембюка 5 українських народних пісень: Ми любим рідний край, Гей, ви стрільці січові, Зажурилась Україна, Вязанка стрілецьких пісень і Кантату св. Юрєві.

Зібрані були дуже вдяковані як хорам так і бесідникам, не жалували оплесків, одну тільки новину прийняли з надзвичайним жалем, а це прочитаний предс. п. Малицьким допис з „Нью Йорк Таймсу“, в котрім сказано, що большевицька влада таки замордувала довголітнього Митрополита Андрія Шептицького у Львові.

Збірка на салі принесла \$78.03; з відзнак при вступі прийшло \$35.96, а збірка в гр.-кат. церкві св. Петра і Павла принесла \$56.50. Разом \$170.49. Гроші по відлученні видатків вишлеться до краю відповідно до ухвали делегатів Українських Злучених Організацій в Клівленді.

Теодор Грицей, реф.преси Укр. Злучених Організацій.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Розбудова Українського Будівельно-Позичкового Товариства.

В часі загальної світової кризи дуже тяжко звертати увагу загалу на щоденні біжучі справи. Та життя поодиноких людей, а то і цілих народів, залежне у великій мірі саме від умілої розвязки щоденних питань. Саме тому треба і нам шукати в нашому щоденному житті таких прояв, які вказувалиб, що навіть у найкритичнішім положенні можна знайти вихід, коли загаль матиме ясний погляд про дійсний стан справи та волю знайти корисну розвязку.

Ось один приклад. У 1926 році Українське Будівельно-Позичкове Товариство у Філадельфії було в дорозі до ліквідації банковим департаментом, а впродовж трьох літ воно стало одним з найкращих будівельних товариств стеїту Пенсильванії.

Впродовж одного тільки 1938/39 року це товариство збільшило свій загальний фонд чотирьохсот, здвоїло розділені зиски; сплатило \$14,000 готівки своїм членам, помогло своїм людям набутти доми (нові моргеджі) та мало 51% зиску з вложеного капіталу.

Хтож поміг цьому товариству вийти на цей здоровий шлях? Ніхто. Тільки самі члени собі помогли, рішивши, що Українське Будівельно-Позичкове Товариство мусить не тільки існувати, але й поширити свою працю.

Якж пляни має це товариство на майбутнє?

1) На річних зборах, які відбулися 16. жовтня ц. р., збіль-

шено число директорів тому, щоб було більше людей до праці. Кожний член склав рішення, що впродовж найближчих трьох місяців приєднає одного нового члена.

2) Управа буде скликувати час від часу господарські наради, де в приступний спосіб можна буде висвітлити загальні користи з членства в будівельнім товаристві, способи шадження та методи в набутті та сплачуванні моргеджів.

3) Починаючи з дня 13. листопаду, секретар буде урядувати кожного понеділка від год. 7-9 ввечір, щоб дати змогу всім інтересованим обговорити свої справи та засягнути всім потрібних інформацій.

4) Управа має на думці сфінансувати всі моргеджі наших громадян у Філадельфії й околиці, як теж повести широку акцію між нашими фермерами у стеїті Пенсильванії.

5) Запросити наші допоміжні організації стати членами будівельного товариства, щоб в той спосіб можна краще помагати своїм членам у набутті реальностей у нашій окрузі.

Як бачимо, то уряд будівельного товариства зробив усе можливе, щоб забезпечити розвій товариству. Тепер черга за українським загалом та нашими запомоганими організаціями показати ділом, як ми розуміємо справу господарської розбудови. Які способи шадження в будівельнім товаристві? Про це в іншій статті.

Коли хто бажав би ближчих інформацій, хай звернеться за ними до секретаря:

W. Gallan,
1134 Atwood Rd., Phila., Pa.
Д-р Володимир Галан.

ГОЛЯНДСЬКА СТОРОЖА НА БЕРЕЗІ МОРЯ.

ГАРТФОРД, КОНН.

Листопадове Свято.

Дня 5-го листопаду б. р. відбулося в нас Листопадове Свято заходом усіх українських організацій.

Свято відкрив голова Громадянського Клубу, п. Н. Хорнаш. В своїй короткій та палкій промові сказав таке: „Рік тому ми святкували Листопадове Свято з ознаками певних радощів. У нас була вільна Карпатська Україна, а сьогодні, коли червоний кат сіє страшну смерть та знищення на західно-українських землях, ми мусимо скріпити всі свої сили більше, ніж колинебудь передше, щоб довершити великого діла, акому на імя — Вільна Україна“.

З черги церковний хор відспівав три пісні: „Ми жертвою в бою“, „Могила“ та „Живи, Україно“.

Святочну промову виголосив студент гарвардського університету, п. Іван Білинський. Між іншим сказав таке: „Лише справедливість може бути запорукою трівого миру, а тому, що світ сьогодні далекий від цієї справедливості й знайшов собі чортівські ідеали, які заступають йому Бога та любов ближнього, ми мусимо власними силами вибороти собі ту справедливість... Історія народів, це немов би млинське колесо, яке безупинно крутиться в одну й ту саму сторону. Вислід цього кручення майже все однаковий. Це одне не значить, що виконавче тіло цієї історії має вже згоріти призначеною своєю долю. Це тільки доказує, що через послідовне повторювання цих самих подій це виконавче тіло має саме спромогу здобути кращу позицію для свого існування, направляючи в будучині те, що нищило його в минулому... Герої Листопа-

дових Днів хай будуть нам прикладом, яким шляхом треба ступати, щоб здобути Українську волю“.

В другій частині свята хор відспівав низку пісень, з яких на увагу заслуговує: „Слава Україні“ та „Прощай, дівчино“.

Гром. Н. Хорнаш виголосив кінцеве слово, а потім відспівано американський та український гимни.

Хор під управою, дяковича п. Похмурського, виявлявся як слід з свого завдання. Дуже гарно випали соли панни Данилюк та п. п. Стисла.

Святочна промова оставила дуже сильне враження на присутніх. Підготовка свята була ділом святочного комітету, в якого склад входили громадяни: Н. Хорнаш, М. Павшак та І. Саган.

Переведена збірка в часі свята принесла \$31.45. Збірка в церкві в часі панакхиди по полудня стрільцях 17 дол. Обидві збірки перевів о. С. Баландюк. По відчисленні розходів гроші розділено по половині: на українську Вищу Школу в Стемфорді та політичних скитальців.

Жертви зложили: \$2 о. С. Баландюк; по \$1: Н. Хорнаш, М. Павшак, І. Саган, пані Кундіс, В. Стефанів, К. Ярошевич, Е. Данилів, П. Ціжман, Д. Гринчук, Н. Н.

Володимир Лоський.

І ТАКЕ ПОЧТІ ТРАПЛЯЄТЬСЯ

Одно асекураційне підприємство вислало з Конетикоту лист до д-ра Ф. П. Флойда в Бойдтоні, Вірджинія. Почтовий уряд у Бойдтоні переадресував лист до Ліндгерста, у Вірджинії, але він пішов до Лонггерста, в Норт Кароліні. Звідти його завернено й лікар нарешті дістав свій лист.

ПАМ'ЯТНИК ВІЛСОНА

в Познані, котрий німецькі командианти казали усунути з публічного виду, бо, мовляв, він є негарний.

3 РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ВАЛІНГФОРД, КОНН.

Зріст союзових членів.

Перший тиждень по союзових зборах пройшов, під оглядом приєднання нових членів, з великим успіхом. Я відвідав відділи 414, 390, 421, 350 і переконався, що до них приступило значне число нових членів. Відділи 59 і 84 роблять заходи, щоб у їхніх містах скликувати організаційні збори. Є надія, що коли піде так далі, то обітницю, яку прирекли на минулих зборах, дотримують. Дотепер найкраще працює відділ 414, бо по зборах приєднав найбільше число нових членів. Про ті збори окремо напишуть секретарі. Назагал треба ствердити, що такі збори приносять користь. У наших стеїті вже ввійшло в життя, що два рази до року треба скликувати такі союзові збори.

З тих відділів, котрі я відвідав, найкраще поставився відділ 150, бо приєднав найбільше число членів. Він також рішив відсвяткувати ювілей У. Н. Союзу. Відділи 207 та 199, хоч розміщені в фермерських околицях, не лишались позаду, а збільшили свої відділи значним числом нових членів. Також відділ 253 на початку цього місяця почав свою працю. Правда, та праця ще дуже маленька в порівнянні з працею вище згаданих відділів, але це тільки початок. Бо коли там повстане новий молодечий відділ, то він буде дорівнювати відділові 414. Бо там є гарна молодь, лише що вона ходить одинцем. Та за те треба трохи винувати також родичів.

На зборах, які відбулися 5. листопаду, всі привітали заявлені за такий молодечий відділ. З п. Хомином, предсідником, та п. Федором, я відвідав декотрі місця і всі охоче заявлялися, що як лиш повстане відділ, то вони впишуться до нього. Головно йде про це, щоб усі хотіли спільно в тім напрямку працювати. На запит декотрих наших членів, як маєтись справа в стеїті Род Айленд, відповідаю, що там я покищо праці не починав. Там скликають організаційні збори, на котрих вирішувать, що і як робити.

А Маланчук, окружний організатор.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРСІ СІТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, віл. 270, відбуються в середу, 15. листопаду, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Файт ул. Проситися членів прийти на ці збори, бо є важкі справи до полагодження. Як також висилка делегата на Конгрес Об'єднання. Зоблигається річне замкнення рахунків, тому проситися довгуючих членів вірніювати свої заєзглості. Товариство негачить членів з властими впротягу року, але при кінці року кожний член мусить мати свої вкладки вірнівані. — М. Баран, секр.

ЛОРЕНН, О. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, віл. 50, відбуються 19. листопаду, в год. 1. пополуночі, в галі, де звичайно. Проситися членів прийти на збори. — М. Шемчик, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Місячні збори Тов. св. Івана Франка, віл. 103, відбуються в суботу, 18. листопаду, точніо в 2 години пополуночі, в церковній галі, 1231 Скот ул. Проситися всіх членів, місцевих і позаміських, прийти на призначену годину, не приносячи дітям або іншим членам, нічого до полагодження. Кожний член має прийти на збори особисто. Довгуючих членів шпиконизється вірніювати свої доми до Тов. киси. Проситися членів не відігачитися, бо на вечір церковна гала буде занята. — Т. Танин, предс.; П. Стешик, кас.; Т. Барсух, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Сестричтва Н. З. П. Д. Марії, віл. 112, відбуються в неділю, 19. листопаду, в галі церковній, зараз по Ст. Божій. Проситися всіх членів прийти на збори, бо будемо мати важкі справи до полагодження. Просимо вас, члениці, конечно прийти на час призначений. Не присилайте ваших дітей або мужів ваших, бо самі прийдуть, бо ми маємо дуже важку справу цього місяця. Як відомо вам всім, що будемо обходити 45-літній ювілей У. Н. Союзу дня 27. листопаду. Тож проситися всіх членів зійтись і цю справу на зборах рішити. — Марія Писка, предс.; Катерина Габрівська, фін. секр.; Софія Лазука, кас.; Доминіка Романович, рек. секр.

ГЕРІ, ІНД. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, віл. 100, відбуються в неділю, 19. листопаду, в 2 години пополуночі, на салі Інтернешенел Інституту, 15. і Медісон ул. На зборах будуть присутні головний контролер п. Стефан Курочка і організатор У. Н. Союзу п. Л. Лещинький. Привітальне кожного члена і члениці кожно покладана. Проситися членів довгуючих до відділової каси постаратися вірніювати свої доми з кінця цього року. — Стефан Стешик, предс.; Гр. Лавровський, кас.; Андрий Песак, секр.

МИСЛИВИЙ ПОСТРІПЛЕНИЙ СОБАКОЮ

Підчас полювання на заяці, Карло Вестер з Джеймствану, Род Айленд, поставив коло себе свою шротову рушницю й став кланкати собаку, що побігла задалеко наперед. Вмить собака вчинилася коло пана й ступивши на рушницю, спричинила вистріл. Майже весь ладуюк шроту пішов мисливому в ногу.

УКРАЇНСЬКІ СТІНКИ КАЛЕНДАРІ НА 1940 РІК

5 у гарних кольорах
Календарієм друковане українською мовою
Свята означені читим черво-ним друком
25 центів один 25
5 за \$1.00

Гуртові ціни подаємо на більш замовлення.

Належитість треба посилати разом із замовленням.

На С. О. Д. не висилается.

- 1) Свята Тереза
- 1) Христос прощається з матір'ю
- 1) Різдво з ангелами
- 1) Пресв. Серце Преч. Діви Марії
- 1) Пресв. Серце Христове
- 1) Христос на Оливній горі
- 1) Преч. Діва Марія з малим Ісусом
- 1) Ангел Хоронитель
- 1) Св. Йосиф і малий Ісус
- 1) Свята Родина
- 1) Ісус добрий Пастир
- 1) Слава во вишніх Богу
- 1) ЗА УКРАЇНУ
- 1) ЛИСТОПАДОВІ ДНІ
- 1) КИВ НАШ
- 1) ДІВЧИНА З УКРАЇНСЬКИМ ПРАПОРОМ
- 1) ГЕТЬМАН МАЗЕПА
- 1) СИНИ МОЇ ГАЙДАМАКИ
- 1) ЗАПОРОЖЦІ
- 1) ХЛОПЕЦЬ І ДІВЧИНА ПРИ КРИНИЦІ
- 1) ГУЗУЛ НА ПОЛОНИНІ
- 1) МОЛОДА УКРАЇНКА
- 1) НАТАЛКА ПОЛТАВКА
- 1) ІВАН ФРАНКО
- 1) ХАТА Я ГОРОД
- 1) ЖИВЛА
- 1) ДУХ СВОБОДИ АМЕРИКИ

Замовлення слати на адресу:

СВОБОДА

81-83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

ШКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Подар Степан Куропась.

Пані Осипа Маринів, членка 125-го відділу У. Н. Союзу, Золотого Хреста О.Д.В.У. й інших товариств, покинула цей невдалий світ дня 17. жовтня, а похорон її відбувся 20-го жовтня. Цього літа святкувала ще срібний ювілей подружжя життя, а приналежність до її несподіванку. На ювілейній вечір були щирі побажання, була радість з прожитого життя і шра в будучність, а кілька місяців пізніше та сама пані Маринів, що на ювілейному святі сиділа здоров'ям, умирала на недугу шлунка, по-лучена з анемією. Родом з жидівського повіту приїхала до Америки малою дівчиною. Померла, маючи всього 42 роки. Спокійної вдачі, активна в товариствах, до яких належала, тому заслужила на величавий похорон, бо останню прислугу хотіли віддати їй ті, що її знали та нею працювали.

Ювілей 30-ліття братства св. Стефана, 221-го відділу У. Н. Союзу, відбувся в нас в неділю, 29. жовтня, в шкільній залі парохії о.о. василіян на Оклей. Програма ювілейного свята складалася з концертної частини, ювілейної вечери і товариської збави. Концертну програму виповнили власні сили відділу, що числить 412 членів. Пані і панна Шпікула, Дмитро Атаманець розселяли присутніх пісню, головний радний Шпікула і головний контролер Роман Смур промовляли, а 7-літній Микол Куропась деклував. Кульмінаційною точкою концертної програми була промова головного передсідника У. Н. Союзу, п. Миколи Мурашко. Одногодинна поважна доповідь передсідника про розвій і будучність найбільшої української організації, не лише в Америці, але і на світі взагалі, привнесла присутніх уважати слухати. Мало коли можна контролювати нашу публіку підчас святочних промов, бо все хтось ворухнеться, закашляє, вийде. Та тим разом публіка сиділа як прикована. Значить, слова головного передсідника полонили її увагу, зацікавили її.

Ювілейна вечір не ріжнилася нічим від наших товариських вечер. Засіли люди без порядку, а по вечір промовляли, як хто зміг, бажаючи дружній розмови. Не можна було краще приготуватися з вечірню, бо наперед не можна у нас знати, скільки осіб візьме участь. А на вечірню до братства св. Стефана прийшло два рази стільки людей, як сподівалися. Тому мусіли два рази засідати до столів — було дві вечери. В товариській збаві взяла участь молодь. У ювілей і його програмі взяло участь 500 людей, разом у

церкві і в залі. Посвячення нових братських прапорів, що їх справлено коштом 170 доларів, доконав ігумен Ч.С.В.В. о. Амаросій Сенишин. Н. Організаційні збори У. Н. Союзу в Гемонді, Іл., відбулися в понеділок, 30 жовтня, при участі відділів 68, 107, 80, 141, 100, 437. Збори відкрив секретар 107 відділу У. Н. Союзу, п. І. Матейчук, а ними проводив головний контролер Степан Куропась. Микола Мурашко, головний передсідник У. Н. Союзу, у своїй промові на організаційні теми сформулював, що відділи У. Н. Союзу в стейті Ілліноа за останніх 8 літ не лише що не зростають, але маліють, деки з них навіть до половини. Питав за причиною того явища і порадою, що робити, щоб зрушити Союзову працю з місця, бо так далі не може бути. Секретарі відділів, які промовляли в обороні своїх відділів і праці, подавали як причину занепаду своїх відділів: безробіття, байдужість членів, що не приходять на збори відділу, конвенції, ходження по хатах за вкладками, потреба організатора, бо місцевих людей, яких можна би ще вислати до У. Н. Союзу, скоріше може вислати людина чужа ніж місцева. Секретарі відділів згодилися помагати організаторові У. Н. С., п. Дмитрові Білешко-му, який тепер у тому районі працює, а відділи 68, 107, 111 обіцяли побільшити себе бо-дод до числа 25, так, щоб мати право до одного конвенційного делегата. Слово мали там іще головний контролер Роман Смур і головний радний Тарас Шпікула. Останній, як секретар 221-го відділу, що числить 412 членів, радив, як можна збільшити відділ і як припинити надмірну суспензу. Треба, казав, ходити по хатах колектувати місячні вкладки, як цього вимагає потреба, бо, як Магомеда не хоче прийти до гори, то гора мусить прийти до Магомеда. Секретар 80-го відділу, п. Маркевич, запросив по зборах годовних урядників і ще кількох членів до себе в гості.

Організаційні збори У. Н. Союзу відбулись у вівторок, 31. жовтня. На збори явилися урядники або члени відділів 106, 125, 221, 220, 259, 252, 301, 379, 393, 398, 176, 425. Головний передсідник, п. Микола Мурашко, переповів коротко розвій У. Н. Союзу, а вже довше зупинився над тим, що має собою уявляти У. Н. Союз у будучності, і як можна працювати по місцях, а в Шикаго во-крема над приєднуванням нових членів. Казав, що українці в Америці, котрі не належать до У. Н. Союзу, не належать

до У. Н. Союзу, не належать

ЖЕРТВА БАНДИТИЗМУ.

Едварда Дж. О'Гера із Ст. Луїса, багатого президента Перегоного поля в Стінкі під Шикагом, убили бандити в його авто.

У. вирізці жертва бандитського нападу.

по найбільшій правдоподібності тому, що мало про нього знають. Тому треба інформувати їх про це, а щоб так робити, треба кожному з нас про У. Н. Союз більше знати. Відчитує скільки усіх померлих членів У. Н. Союзу в Шикаго від початку заложення відділів і суми грошей, на які померлі були забезпечені. У всіх випадках-рідні померлих членів виплачено кілька, а то і кілька каналів разів більше, ніж не-бішки до каси У. Н. Союзу зложили. Шикаговські відділи, говорив далі передсідник, виказують доволі видну активність, а число членів за останніх 8 літ зросло на 800 нових союзників. Та це замало на Шикаго, тим більше, що не всі відділи зростають. Секретарі, як звичайно, говорили найбільше. Були питання і відповіди на організаційні теми. То-го роду збори приносять усе користь для обидвох сторін. Шкода, що ми так далеко від Джерсі Сіті, говорили по зборах союзники.

Українське - Американське Клуб, це нове організаційне тіло, що повстало в нас із бущих „гетьманців“. З розмови з урядниками цієї організації я довідався, що організація не признає „непомилності“ бущо-го гетьманства України, Павло Скоропадському. „Експеримент з гетьманством не вдався“, заявив один визначний член цього клубу, з яким я давніше вів часті дискусії на „гетьманську тему“. Тепер, стрінувши його, я здивувався, що могло його так радикально переродити. Тому запитав його про це, а він відповів так: „Нас тут в Америці вчили, що Павло Скоропадський працює невинно для будови держави-нонсти України, що має звязки з чужими державами і то по обидвох таборах, та що має в краю і на еміграції своїх людей і свої організації, одним

словом, що він, і лише він, може „щось“ для України зробити, бо лише він один має потрібну до цього силу й авторитет. Та останній події показали, що все це була лише легенда, подібна до польської легенди про силу польського „моцарства“. Тому, на мою думку, настав час перестати дурити себе „нічим“, а зате братися до реальної роботи, і тут в Америці“.

Пані Анна Василькова, членка 125-го відділу У. Н. Союзу, одержала покликання бути членом суду присяглих у міському суді на час двох тижнів. Не було це чимось надзвичайним, якби не та обставина, що в стейті Ілліноа досі жінки не могли бути членами суду присяглих (грена джурі). Шойно цього року окремим законом допущено жінкам до сповнювання і цього роду громадянських обов'язків. Пані А. Василькова є отже першою українкою стейту Ілліноа, що стала членом суду присяглих.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Замовляйте тепер різдвяні картки, поки ще є добрий вибір.

Кожного року деякі замовлення приходять в останній тиждень перед Різдвом. Тоді почта завалена різдвяними посилками і тяжко, щоб картки були одержані на час. Не чекайте до останньої хвилини, але замовляйте тепер, щоб бути певним, що буде мати ці гарні картки на час.

Книжкові картки з віршом на Різдво 5 ц.
Нові українські картки, з копірованими зображеннями без видрукуваних різдвяних поздоровлень, надіються на різдвіні картки, особливо до американців 5 ц.

Ми платимо пересилку. На С.О.Д. не висилается. До замовлення треба залучити належність. Вирізно зазначити, якого роду картки Вам висталять.

„СВОВОДА“
81-83 Grand St., P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

СИЛЬНЕ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРОДУКЦІЇ ЗОЛОТА В КАНАДІ.

Відповідно до звітів статистичного бюро домінійального уряду, продукція золота в Канаді сильно зросла в 1938 році. У тім році було випродуковано в Канаді 4,724,117 дрібних унцій золота у вартості \$166,205,990, у порівнянні з 4,096,213 унціями вартості \$143,326,496, випродукованими в 1937 р. До загальної продукції золота причисляється в 1938 р. провінція Онтеріо, що випродукувала 2,896,477 унцій. Квебек випродукував 881,263 унцій. Бритійська Колумбія 605,617 унцій та Манітоба, що випродукувала 185,706 унцій. Менші кількості золота було випродуковано в Юконі, Новій Шотії, Альберті і Північно-західних Територіях. Відповідно до статистики займає Канада щодо продукції золота третє місце в світі. На першому місці стоїть Південна Африка, на другим СРСР, а на третім Канада. Провінція Саскачеван, виказала найбільший відсоток у прирості продукції золота. Проти продукції золота в перших 6 місяцях минулого року виказали перші 6 місяців біжучого року 62 відсотки приросту. Також у Пів-

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У четвер, 9. листопада 1939. року помер у Нью Йорку член Тов. Запорозька Січ, від. 117. У. Н. Союзу, ІВАН РОВІНСЬКИЙ. Похорон відбудеться в вівторок, 14. листопада, з похоронного заведення П. Яреми, 120 1/2 7. ав., в годині 9. рано до церкви св. Юра на 7. ав. По похоронних відправах відвезеться тіло на вічний спочинок. Проситись товаришів і знайомих взяти участь у похороні. Покійний родився 7. січня 1888. р. в містечку Микитині, повіт Тернопіль, Західна Україна. Покійний проживав 51 роки. До Тов. вступив 11. лютого 1928. р. до У. Н. Союзу 31. травня 1935. р. Був активним членом в Товаристві. Оставив у спадку жену Антоніну й дочку Юлію і зятя Михайла. Нехай земля Вашингтона буде йому пером! Гр. Стефанішин, секр.

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

ТРЕБА СІЛЬНИКА до корисного вже відкритого бізнесу. Вимагається перелічний капітал. Звертатися до: M. M. DIAKOFF, 350 — 5th Ave., Room 1800, New York City. Phone: CHickering 4-1054.

Д-р ВОЛОД. ГАШІЦЬ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР І ХІРУРГ 690 5. 19 ST., NEWARK, N. J. Tel.: Essex 3-5066 Урядові години: Від 1 до 3 понеділка, від 6 до 8 вівторка. В неділі згідно з умовою.

ЗАНЕДБАНИ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

доводять до безпартірного терміну. Аналіз крові, луги „Екс“, аналіз сечі, медична екзамінація. ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ забезпечують удачу діагнозу. Ревматичні стани, „Гей фішер“, астма, клопоті відходою кишків, шлунку, залоз і м'якш лікується модерними способами. — ПОРАДА ЛАРОМ. DR. DE RUHA 125 East 86th St., New York City. Кожного дня від 10.—2. год. і від 4.—9. У неділі від 10.—2. Особа жалюся для жінок.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenue, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 6-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць як далеко позв. Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга широкі чесна. Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам по ціні та низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 6th St., NEW YORK CITY. Dignified funerals at low \$150. Telephone: GRAMERCY 7-7651.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОУК, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 125 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-8577

НА РОЗПУТТІ

Історія одної родини. Навіс Р. Д. Савчак. З передмовою Л. Нигрицького. Ст. 128. Видавництво „Українська бібліотека“. Видає Іван Тиктор, Львів. Оповідання одного адвоката, що через помилкове виховання не вдалося йому діти. Ціна 50 центів. Замовляйте в „Свободі“: „Svoboda“ P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(17)

Коли всі були уставлені на своїх місцях і готові до бігу, Тарзан дав знак рукою, щоб випадали. Перший вискочив ізза корчів Дарно. Зов стрільбою в руках. Не оглядаючись, він біг просто до човна, що кохивався на воді, залишений дикунами. Зараз за ним з цілою силою бігли інші члени цієї експедиції.

Та це не пробігли наші по-дорожні й третини своєї до-роги, коли заа корчів роздався грімкий крик дикунів. „Скорше, Дарно, вони відкри-ли нас“, закричав Тарзан на заді, слідкуючи пильно, звідки прийде перший напад. „Ми, ми не добіжемо!“ — за-кричала розпучливо Дженета, вибиваючись з сил. До неї миттю побіг Тарзан.

Він вхопив її немов перо, закинув собі на плечі і, не тра-тячи ні кроку, побіг за реш-тою товариства. Дикуні вже очуналися і зорієнтувались, про що йде. Бо в першій хви-лині вони самі не знали, чи бі-лі на них нападають, чи втіка-ють. Зорієнтувавшись, вони в поспіху пустилися за втіка-чами.

Дикуні задумали в першій мірі перехопити човен, щоб не допустити біглих до нього. Опісля вони вже знали, що з біглими робити. В них були довші ноги від біглих, тому вони, хоч великі й незграбні, досить скоро, бігли. Дарно, змрюкуючи віддал до човна і до дикунів, поволі тратив надію, що вони дістануться до човна.